

อบรมการพัฒนาทักษะด้านดิจิทัล สำหรับบุคลากรภาครัฐ (TDGA E-Learning) ด้วยระบบการเรียนออนไลน์ใน
บทเรียน “มาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลภาครัฐ (Data Governance Framework Standard)”

๑.๑ วัตถุประสงค์การเรียนรู้

- ๑.๑.๑ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ
- ๑.๑.๒ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้

๑.๒ หัวข้อการฝึกอบรม ได้แก่

- ๑.๒.๑ บทนำ
- ๑.๒.๒ กรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ
- ๑.๒.๓ ขั้นตอนการทำการกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ

๑.๓ สรุปการอบรม

๑.๓.๑ บทนำ

Data Governance Framework หรือ กรอบการกำกับดูแลข้อมูลคือกรอบการกำหนดสิทธิในการตัดสินใจและความรับผิดชอบ ในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการจัดทำกรใช้งาน และการบริหาร จัดการข้อมูล รวมถึงกระบวนการที่กำหนดบทบาท นโยบาย และมาตรฐาน ที่ช่วยสนับสนุนให้การดำเนินงาน เกี่ยวกับข้อมูลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้หน่วยงานสามารถบรรลุเป้าหมายได้

แต่ถ้าในมุมมองของรัฐ Data Governance Framework เป็นการกำหนดสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารจัดการข้อมูลทุกขั้นตอน เพื่อให้การได้มาและการนำไปใช้ข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน รักษาความเป็นส่วนบุคคล และสามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมั่นคงปลอดภัย กรอบการกำกับดูแลข้อมูลโดยหลักการแล้วจะเน้นไปที่การกำกับดูแล ข้อมูล เพื่อให้เกิดความถูกต้อง รวมไปถึงความปลอดภัยในการใช้งาน อาจมีความแตกต่างเล็กน้อยแล้วแต่องค์กรโดย กรอบการกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐจะประกอบไปด้วย ๓ ส่วนหลักได้แก่ นิยามและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับ ข้อมูล (Definition and Rules) กระบวนการกำกับดูแลข้อมูล (Data Governance Process)

ในยุคที่เรียกได้ว่าเป็น Digital Transformation ที่องค์กรต้องขับเคลื่อนด้วยข้อมูลจึงทำให้เกิด วลี เปรียบเทียบว่า "Data is an asset" หรือ "ข้อมูลเปรียบเสมือนทรัพย์สิน" ส่งผลให้หลายๆ องค์กรได้พยายามสร้าง ระบบต่างๆ เพื่อจัดเก็บข้อมูลที่ต้องการใช้งานภายในองค์กรขึ้นมามากมาย หากแต่เชื่อว่าหลายคนมักจะต้องพบกับ ปัญหาไม่ว่าจะเป็นกรณีที่มีข้อมูลมากมายในองค์กร แต่การนำเอามาใช้งานข้อมูลนั้นทำได้ยากเหลือเกินหรืออาจจะ มีข้อมูลอยู่หลายชุดจนทำให้เกิดความซ้ำซ้อนสับสน ว่าควรจะต้องหยิบเอาชุดใดไปใช้งานจึงจะถูกต้อง และบางที อาจจะมีข้อมูลอยู่มากมายแต่ใช้จริงๆ ได้เพียงแค่ส่วนเดียวเท่านั้น เพราะไม่รู้ถึงที่มาของข้อมูล และไม่มีอะไรมา อธิบายว่าข้อมูลนั้นเก็บอย่างไร ความหมายคืออะไร ต้องใช้อย่างไร และไม่ได้เก็บเป็นมาตรฐานเดียวกันอีกด้วย เป็น ต้น สาเหตุของปัญหาดังกล่าวนี้ส่วนหนึ่งอาจเกิดได้จากการที่เราไม่ได้ดำเนินการตามวิธีการธรรมาภิบาลข้อมูล หรือ Data Governance ที่ถูกต้อง การที่จะทำให้เกิด Data Governance ได้นั้นจะต้องมีองค์ประกอบอะไรบ้าง และ ดำเนินการอย่างไร มีรายละเอียด ดังนี้

ในปัจจุบันข้อมูลได้ถูกแบ่งออกมาเป็น ๓ ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

๑) ข้อมูลที่มีโครงสร้าง (Structured Data) คือข้อมูลที่มีนิยามโครงสร้างข้อมูลไว้อย่างชัดเจน ทำ ให้ง่ายในการสืบค้น พร้อมใช้งานต่อยอดได้ทันที ตัวอย่างเช่น ฐานข้อมูล (Database) ที่เป็นตาราง หรือไฟล์รูปแบบ Spreadsheet อย่างเช่นไฟล์ Excel หรือ Comma-Separated Values (CSV) เป็นต้น

๒) ข้อมูลกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Data) คือข้อมูลที่มีโครงสร้างระดับหนึ่ง อาจเป็นลำดับ ชั้น (Hierarchy) โดยนิยามโครงสร้างมาประกอบด้วย อย่างเช่น ไฟล์ Extensible Markup Language (XML) หรือ Javascript Object Notation (SON) หรือเว็บเพจต่าง ๆ

๓) ข้อมูลที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Data) คือข้อมูลที่ไม่มีโครงสร้างแน่นอน และไม่ได้มี
นิยามโครงสร้างข้อมูลแต่อย่างใด อย่างเช่น เอกสารกระดาษ รูปภาพ วิดีโอ เสียง ข้อความยาว ๆ บนโลกโซเชียล
เน็ตเวิร์ก

คำว่า "ธรรมาภิบาลข้อมูล" หรือ "Data Governance" นั้นถ้าเป็นภาษาทางการนั้นคือการ กำหนด
สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการบริหารจัดการข้อมูล ว่ากันตั้งแต่การจัดทำ การจัดเก็บ การจำแนกหมวดหมู่
การประมวลผลหรือใช้ข้อมูล การเปิดเผยข้อมูล การตรวจสอบ รวมถึงการทำลาย พร้อมกับการกำหนดมาตรการใน
การควบคุมและพัฒนาคุณภาพของข้อมูลให้มีความถูกต้อง พร้อมใช้ และทำให้ข้อมูลเป็น ปัจจุบันรวมทั้งกฎเกณฑ์
ต่างๆในการอนุญาตให้เข้าถึงและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ชัดเจนมีมาตรการความ มั่นคงปลอดภัย และไม่ให้มีข้อมูล
ส่วนบุคคลถูกละเมิดเกิดขึ้น

หากพูดเป็นหลักการภาพรวมที่ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น Data Governance นั่นคือ แนวคิดและ กระบวนการบริหาร
จัดการข้อมูล (Data Management) ให้เป็นไปตามวงจรชีวิตของข้อมูล (Data Life Cycle) อย่างมีระบบที่จะทำให้
มีมาตรฐานอย่างเช่นนิยามและโครงสร้างข้อมูลที่มีความชัดเจนเพื่อให้มั่นคงปลอดภัย และไม่ให้มีข้อมูลส่วนบุคคล
ถูกละเมิดเกิดขึ้นหากพูดเป็นหลักการภาพรวมที่ทำให้เข้าใจง่ายขึ้น Data Governance นั่นคือ แนวคิดและ
กระบวนการบริหารจัดการข้อมูล (Data Management) ให้เป็นไปตามวงจรชีวิตของข้อมูล (Data Life Cycle)
อย่างมีระบบที่จะทำให้มีมาตรฐานอย่างเช่นนิยามและโครงสร้างข้อมูลที่มีความชัดเจนเพื่อให้ สามารถนำไปใช้งาน
ต่อยอดได้อย่างสะดวก รวมทั้งมีความชัดเจนว่าใครเป็นเจ้าของข้อมูล ผู้ดูแลข้อมูล และใครมีสิทธิเข้าถึงได้บ้าง
นั่นเอง

๑.๓.๒ กรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Framework)

กรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐในระดับหน่วยงาน ประกอบด้วย นิยามและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง
กับข้อมูล (Definition and Rules) โครงสร้างธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Structure) และ
กระบวนการธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Processes) โดยบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้าง
ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ จะถูกแต่งตั้งโดยผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงาน เพื่อทำหน้าที่กำหนด ยุทธศาสตร์และ
เป้าหมาย ตรวจสอบสภาพแวดล้อมของธรรมาภิบาลข้อมูลนิยามความหมายและขอบเขตของ ข้อมูล กำหนด
กฎเกณฑ์และนโยบายข้อมูล และดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และนโยบายข้อมูล

ธรรมาภิบาลข้อมูล (Data Governance) นั้นถือได้ว่าเป็นส่วนที่สำคัญในการบริหารจัดการเพื่อให้
เกิดการขับเคลื่อนองค์กรด้วยข้อมูลที่ดียังยั่งยืน และเป็นแนวทางที่จะช่วยให้สามารถ ทิศทาง ควบคุมให้ข้อมูลมี
คุณภาพที่ดี เป็นขั้นตอนที่จะทำให้ข้อมูลภายในองค์กรดีขึ้นได้ แต่ทั้งนี้ Data Governance นั้นไม่ได้มีรูปแบบที่
ตายตัวชัดเจน ดังนั้น ทาง DGA จึงได้กำหนด Data Gove Framework ขึ้นมาเพื่อให้เป็นหลักยึดได้ง่ายขึ้นว่า
จะต้องมีปัจจัยใดบ้างเป็นสำคัญที่จะต้องคำนึง พิจารณา อันได้แก่

๑) Policy & Standard คือนโยบายต่างๆ และมาตรฐานในการจัดเก็บข้อมูล โดยจะต้อง มีการ
จัดทำเอกสารนิยามต่างๆ เพื่ออธิบายข้อมูลให้มีความชัดเจน อย่างเช่น เอกสาร พจนานุกรมข้อมูล (Data
Dictionary) การใส่คำอธิบายของข้อมูลหรือชนิดข้อมูล เป็นต้น

๒) Privacy & Compliance คือการกำหนดนโยบายความเป็นส่วนตัวและการอนุญาตให้ใช้ งาน
ข้อมูลดังกล่าว การจัดลำดับชั้นความลับของข้อมูล

๓) Role & Responsibility คือการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบในการดูแลข้อมูล ใครต้อง
ทำอะไรในข้อมูลชุดนั้นๆ บ้าง อย่างเช่น ใครเป็นเจ้าของข้อมูล (Data Owner) ใครเป็นผู้ใช้ข้อมูล (Data User)
หรือผู้สนับสนุนข้อมูล (Data Supporter)

๔) Process คือกระบวนการในการบริหารจัดการข้อมูลอย่างมีระบบ วิธีการจัดการกับข้อมูล แต่
ละประเภท เพื่อให้พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา และได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

๕) Guideline คือแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่จะทำให้กระบวนการภายในทั้งหลายไปใน แนวทางเดียวกัน

๑.๓.๓ กระบวนการธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Processes)

หลักพื้นฐานของการกำหนดกระบวนการและผลที่ได้รับ ตามลำดับขั้นตอนของข้อมูลหรือระบบบริหารและกระบวนการจัดการข้อมูล(วงจรชีวิตของข้อมูล) เริ่มตั้งแต่ การสร้างข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การใช้ข้อมูล การเผยแพร่ข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลถาวร จนถึงการทำลายข้อมูลนั้น ประกอบด้วย การเลือกข้อมูลเพื่อดำเนินการธรรมาภิบาล การระบุเป้าหมาย การกำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติ รวมถึงการบริหารจัดการคน

๑) การเลือกข้อมูลเพื่อดำเนินการธรรมาภิบาล ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลความมั่นคง ข้อมูลความลับทางราชการ และข้อมูลสาธารณะ โดยกระบวนการซึ่งได้มาด้วยข้อมูลนั้นสามารถใช้วิธีการ เช่น กระบวนการวิศวกรรมย้อนกลับ (Reverse Engineering) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) การสำรวจ ข้อมูล (Survey)

๒) การระบุเป้าหมาย ต้องพิจารณาครอบคลุมในประเด็นดังต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย คือ คุณภาพข้อมูล การเข้าถึงและการจัดการ ความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว การปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย ต้นทุนและประสิทธิภาพ) การกำหนดมาตรฐานและแนวปฏิบัติ เป็นการกำหนดมาตรฐานโดยทั่วไป แนวทาง ที่ใช้ เช่น การตั้งชื่อ คุณภาพของข้อมูล การโอนย้ายข้อมูล กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล (Create Read Update Delete - CRUD) การเก็บข้อมูลถาวร (Archive)

๓) การบริหารจัดการคน เช่น การสร้างวัฒนธรรมองค์กร การบริหารจัดการแรงงาน การสื่อสารที่ดี เจน การสร้างความพึงพอใจกับผู้ที่มีส่วนได้เสีย การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานเสร็จลุล่วงได้ดี

กระบวนการธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ เป็นขั้นตอนที่ใช้สำหรับกำกับดูแลการดำเนินการใดๆ ต่อข้อมูล ให้เป็นไปตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล กระบวนการธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ เริ่มต้นด้วยการวางแผนไปจนถึงการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๑) การวางแผน (Plan) การวางแผนเริ่มตั้งแต่กำหนดวิสัยทัศน์และประเด็นปัญหา ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญ เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นที่จะกำหนด กฎระเบียบ นโยบาย มาตรฐาน หรือแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อใช้ในธรรมาภิบาลข้อมูลและการบริหารจัดการข้อมูล หลังจากที่ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์และประเด็นปัญหาที่ชัดเจนแล้ว ขั้นตอนถัดไป คือ การกำหนดขอบเขตการดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินการบุคคลที่เกี่ยวข้อง และต้นทุน ที่ใช้ในการดำเนินงาน หลังจากนั้นนำแผนงาน กฎระเบียบ และนโยบายที่เกี่ยวข้องไปประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

๒) การปฏิบัติ (Do) การปฏิบัติในที่นี้อ้างถึงการดำเนินการใด ๆ ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการข้อมูลและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เช่น สถาปนิกข้อมูล นักออกแบบข้อมูล นักจัดการฐานข้อมูลวิศวกรข้อมูล นักวิเคราะห์ข้อมูล นักวิทยาการข้อมูล เจ้าของข้อมูล เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลผู้สร้างข้อมูล ผู้บริหาร ผู้ใช้ข้อมูล ซึ่งต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับกฎระเบียบ นโยบายมาตรฐาน และแนวปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้ ขณะที่ วิศวกรข้อมูลจะให้ความรู้และสนับสนุนให้บุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบเหล่านั้น ทั้งนี้รายงานความก้าวหน้า ผลการปฏิบัติงานและประเด็นปัญหาที่พบระหว่างปฏิบัติงานจะถูกรายงานไปยังคณะกรรมการธรรมาภิบาลข้อมูล

๓) การตรวจสอบ วัดผล และรายงาน (Check, Measure and Report) ในการตรวจสอบบริการข้อมูล จะดำเนินการตรวจสอบความสอดคล้องกันระหว่างกฎระเบียบ นโยบาย และมาตรฐานที่กำหนด กับ การปฏิบัติงานของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการข้อมูลและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ พร้อมทั้งทำการวัดผลด้าน คุณภาพข้อมูล หลังจากนั้นรายงานผลความสอดคล้อง คุณภาพข้อมูล ความมั่นคงปลอดภัย และความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลไปยังคณะกรรมการธรรมาภิบาลข้อมูลและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานและประเด็นปัญหาที่พบ

๔) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continual Improvement) ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดระบบบริหารและกระบวนการจัดการข้อมูล หรือวงจรชีวิตของสภาพแวดล้อมหรือกฎหมายที่

เปลี่ยนแปลง รายการความต้องการจากผู้บริหารและผู้มีส่วนได้เสียการตรวจสอบเช่น รายงานผลการตรวจสอบ
ความสอดคล้องของการดำเนินงานต่อนโยบายข้อ คุณภาพข้อมูล รายงานความมั่นคงปลอดภัย รายงานความเสี่ยง
ต่อข้อมูล จะถูกใช้สำหรับกระบวนการธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ นโยบาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับ
ข้อมูล เกณฑ์ความพร้อมของธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ เกณฑ์การวัดระดับคุณภาพข้อมูล และโครงสร้างธรรมา
ภาครัฐ

ลงนาม.....

(นางสาววิญสุตา ชันบุตร)
นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

ลงนาม.....

(นายไลชนต์ ตั้งภูมิ)
ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินชัยภูมิ
รับรองผลการพัฒนาความรู้

ประกาศนียบัตร

ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

คุณ วัญสุดา จันบุตร

ได้ผ่านการอบรมด้วยระบบการเรียนออนไลน์ในบทเรียน
มาตรฐานกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ (Data Governance Framework Standard)

จำนวนชั่วโมงการเรียนรู้ 0:30 ชั่วโมง

โดยสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล
ภายใต้การดำเนินงานของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)
ให้ไว้ ณ วันที่ 13 สิงหาคม 2568

Ah.

(นางไอรดา เหลืองวิไล)

รองผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

รักษาการแทนผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล

Signed by สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (พร.)
Date: 2025-08-13T22:52:34.472+07:00

ff8da643